

tozások, a nyitás, a világméretű átalakulások kora, mely óriási hatással van és lesz Földünk jövőjére.

A mai időkben egyik legfontosabb feladatunk a fiatalság védelme, illetve a környezet, egy egészségesebb világ megteremtése, ápolása.

Az *Aquarius* Alapítvány tevékenységével arra törekszik, hogy szebb, teljesebb és kiegyensúlyozottabb életminőséget alakítson ki és tegyen elérhetővé mindenki számára Magyarországon.

Az *Aquarius* Alapítványt Dunakeszi város önkormányzata hozta létre, *Claude de la Caffiniere* úr kezdeményezésére, aki az Eurodeal International, egy nemzetközi marketing és kommunikációs cég elnöke, s aki elkötelezettje a hazai környezet és gyermekvédelem ügyének.

Az alapítvány támogatói többek között a Környezetvédelmi és Városfejlesztési, valamint a Művelődési és Közoktatási Minisztérium, az Országgyűlés Környezetvédelmi Bizottsága, az Országos Környezetgazdálkodási Intézet, Göd és Fót városok önkormányzatai, az UNICEF, a Cousteau Alapítvány, az Európa Parlament Magyarországgal foglalkozó bizottsága, valamint egyéb kül- és belföldi szervezetek, cégek.

Az alapítvány fő működési területe az oktatás és ismeretterjesztés:

Környezet- és gyermekvédelmi programok, események szervezése, tantervbe építhető iskolai oktatóprogramok kidolgozása, kiadványok megjelentetése, valamint kiállítások, találkozók rendezése.

Az ismeretterjesztésen kívül elengedhetetlen, hogy a gyakorlatban is hozzájárulhassunk a környezeti problémák megoldásához:

Az *Aquarius* alapítvány célul tűzte ki olyan különleges termékek, ismeretek, eljárások, technológiák és találmányok bemutatását és népszerűsítését, melyek lehetővé teszik egy egészségesebb, harmonikusabb környezet és életvitel kialakítását és meghonosítását hazánkban.

Az *Aquarius* Alapítvány nyitott, bárki csatlakozhat hozzá.

Az Alapítvány tagjai vallják, hogy a jövő a jelenben kezdődik, és alakítására mindenkinek lehetősége van. Az AQUARIUS alapítvány ezt a lehetőséget kívánja megragadni, hogy egy olyan szép és hasznos kezdeményezést indítson útjára, amely az egész országban követőkre talál.

Környezetvédelem az angol felsőoktatásban

A környezetvédelem oktatása általában a földtudományi és földrajz tanszékek feladata, de több egyetemen van külön környezetvédelmi tanszék, s ezen belül tanítják a geográfiát is, így például az University of Wolverhampton-ban, ahol az egyik legnagyobb környezetvédelmi fakultás működik. A Cambridge egyetemen példának okáért egy- vagy esetleg kétéves továbbképzést szerveznek környezetvédelem és területfejlesztés szakon, s ezen különböző doktori fokozatokat, tudományos címeket lehet elérni.

A környezetvédelem oktatásának programja három nagy témakört foglal magában:

1. *Területfejlesztés és globális környezetvédelem.*
2. *Optimális modellek és specifikus fejlesztési problémák.*
3. *Technikai megoldások és szelektív programok, speciális vizsgálatok.*

Az első témakörbe a dinamikus földrajzi és világgazdasági vizsgálatok tartoznak, elsősorban a második világháború utáni időszak elemzésével foglalkoznak. Tárgyalják to-

vábbá a globális gazdasági kríziseket, ezen belül az infláció, az adósság és a deficit okait. Mindez kapcsolatban van a világgazdasági és a globális környezeti problémákkal.

A következő téma: általános környezetvédelmi problémák, ezen belül például a globális környezeti hatások vizsgálata. A szén ciklus vizsgálata, az üvegházhatás, a klimatikus változások modelljei és előrejelzései, a globális felmelegedés és a kontinensek, valamint az óceánok helyzete, a földi vízkészlet, a pedoszféra állapota stb.

A következő nagyobb csoportokba tartoznak:

A nemzetközi érdekek egyeztetése a világ nagy természetvédelmi területeire vonatkozóan. A természetes környezet konzerválása Európában és a volt gyarmati területeken a huszadik században, a nemzetközi összefogás és együttműködés fejlesztésének szükségessége és lehetőségei.

Az evolúciós folyamatok általános és partikuláris vizsgálata. *A világ nagy természetvédelmi területei, megőrzésük stratégiája.* (A „Brundtland Report” jelentés feldolgozása.)

Ezt követően a környezetvédelem és *a környezetvédelmi politika nemzetközi együttműködését vizsgálják.* Ezt mindig geográfiai módszerekkel, s a nemzeti környezetvédelmi törvények ismertetésével kezdik. Külön feladat ezen belül az Európai Közösség országaira vonatkozó speciális esettanulmányok értékelése.

A gazdasági felmérések következnek ezután, itt figyelembe veszik a nemzeti jövedelem, a kiadások, költségek problémakörét, az egyes természeti erőforrások feltárásának költségviszonyait, a fejlesztési projekteket, az egyes országok környezetvédelmi hálózatának fenntartásához szükséges pénzüsszegeket, a folyamatok automatikus és eseti ellenőrzésének hálózatát, rendszerét. *A kiadások és veszteségek elemzését még generációs vonatkozásokban is elvégzik.* Itt még a fejlesztésnek és a földhasznosításnak, a biológiai produktitásnak, a találmányoknak, a föld- és talajpusztulásnak, degradációknak az elemzése is megtörténik a mezőgazdasági területek termőképességének megőrzése és a földhasznosítás, az erdők állapota vonatkozásában.

A második nagy csoport, s ez tulajdonképpen szintén egy *önálló oktatási blokk,* az optimális modelleknek és *speciális fejlesztési problémáknak a vizsgálata.* Ezt az oktatási modult (1) csak azok kezdhetik tanulmányozni, akik az első témakör anyagából sikeresen levizsgáztak, és három önkéntesen vagy a tanár javaslatára választott esszét sikeresen megírtak.

Egy-egy esszé nem lehet hosszabb 2500 szónál, és a jelöltnek a Földtudományok és földrajz fakultáson meg kell védeni. Amennyiben ez sikerült, a következő témakörök feldolgozásához kezdenek:

– a folyók, folyamok medencéinek integrált analízise, ami összefügg a szedimentációs rendszerekkel, az öntözéssel, a felszíni talajmozgásokkal, csuszamlásokkal, eróziós vizsgálatokkal. E folyamatokat módszertani szempontból is modellezni kell, és analíziseket kell készíteni a mérési eredmények alapján.

Majd *sorra kerülnek a tropikus területek, valamint a szubtropikus övezetek környezetvédelmi problémái:* a halászat ökológiai kérdései, az áradásos területek ökoszisztémái, ezek társadalmi hatásai, visszahatásai, az emberi beavatkozás a folyók és a növényvilág életébe.

Újabb témakör a környezeti hatások és az energiaforrások feltárása és hasznosítása. Az energiák különböző „generációinak” értékelése a produktivitás szempontjából vizsgálva, a légköri emissziók elemzése, az energia átalakításból adódó felszíni, valamint a

(1) A wolverhamtoni egyetem „modul”-okon alapuló oktatási szisztémája egyedülálló még az angol oktatási rendszerben is, példamutató és számunkra is tanulságos útkeresés a kor követelményeinek legjobban megfelelő felsőoktatási rendszer kialakítására.

vizekre vonatkoztatott hatások. A melléktermékek toxicitása, ennek problémái. A biztonságos tárolás gondja és az ellenőrzés stratégiája.

A városi környezetvédelmi problémák. E címszó alatt a kevésbé fejlett területek infrastrukturális gondjaiból adódó hatások, a városi vezetés és a különböző kisebb közösségek képviselőinek akciói, ezek egymásra hatása, a helyi vezetés és a környezetvédelem viszonya kerül feldolgozásra.

Az oktatási anyag következő eleme *a földhasznosítás és a mezőgazdasági területek védelmének környezetvédelmi vizsgálata*. Az angolok külön kifejezést is használnak: „mezőgazdasági erdők” elnevezéssel, s ezek tulajdonképpen védőerdősávok. Tanulmányozzák ezek célszerű kialakításának különböző megoldását. A föld védelmének technológiai és társadalomgazdasági jelentősége is szerepel a témák közt, sőt esettanulmányokat készítenek Közép-Amerikára, Délkelet-Ázsiára és a csendes-óceáni szigetvilágra vonatkozóan a hazai vizsgálatok mellett.

Feldolgozásra kerülnek még ezen a témakörön belül a gazdasági és ökológiai koncepciók is, így elsősorban a környezetszennyezés és a megelőzés problémaköre. Az ellenőrzési megoldások, *a környezetvédelmi szankciók alapelvei és határai*, az emissziók világszabványainak kidolgozása, illetve ismertetése, a környezeti minősítés technológiai megoldása, közvetlen szabályozása és az alapelvek megállapítása a környezetpolitikára vonatkozóan. Feladatként szerepel még itt a tiszta és a környezetkárosító technológiák vizsgálata is.

E második nagy témakörből szintén esszét kell írni, ami nem lehet több 5000 szónál, és azt egy bizottság előtt meg kell védeni. Emellett terepi gyakorlati munkát, vagy laboratóriumi vizsgálatokat is kell végezni a különböző technikai és módszertani ismeretek elsajátítására.

Végül *a harmadik nagy tantervi csoport a technikai projektek gyakorlati megoldása*.

Ez összefoglalása az eddig tanultaknak, de új módszerekkel és aspektusokkal kibővítve. Vizsgálják és analizálják a leggazdaságosabb környezetvédelmi technikákat és terveket. Megvitatják ezeknek a határértékeit különböző partikuláris érdekek szempontjából (pl. az egyes gyárak, üzemek gazdaságossági mutatóit, a termék árának változásait, az adók révén befolyt összegek felhasználási lehetőségeit, egy-egy káros folyamat nyomán szükségessé vált rekultiváció költségeit, s mindezt gyakorlati példákkal illusztrálva.)

A távérzékelés lehetőségeit is tanulmányozzák a földhasznosítási technológiákban és a különböző fejlettségű országok természeti erőforrásainak feltárásában. Illusztrálják ennek technikai megoldásait (speciális példákön), és bemutatják, hogy hogyan lehet folyamatosan kézben tartani és ellenőrizni a környezetvédelmi előírások betartását.

Témák még: a szociális, társadalmi hatások kutatása a környezetvédelemmel összefüggésben, a különböző olcsó és nem olcsó megközelítések a környezetvédelem akut problémáinak megoldására.

Végül az adatok feldolgozása, értékelése, tárolása és térképi ábrázolása következik, amelyeket a központi könyvtárban és a tanszéken tárolnak, hogy hozzáférhető legyen az érdeklődők számára.

Ezzel befejeződik a képzés, ami egy 1200 szónál nem hosszabb esszé elkészítésével és annak megvédésével lehetővé teszi a környezetvédelmi szak diplomájának megszerzését.

Számunkra a lassan szerveződő és még jelenleg formálódó környezetvédelem-oktatás kialakítása szempontjából ezek a tapasztalatok rendkívül hasznosak, hiszen az angol felsőoktatás világviszonylatban is elől jár e társadalmi követelmény megoldásában.

GÖÖZ LAJOS